

ETELÄ-KARJALAN PELASTUSLAITOKSEN YHTEISTOIMINTAMALLIT HÄIRIÖTILANTEISSA

JOUKKUEPELIÄ- HANKE TYÖPAKETTI 5
Emma Multanen & Lotta Kokkonen

”Turvallinen ja kriisinkestävä Etelä-Karjala – yhdessä”

HÄIRIÖTILANTEEN MÄÄRITELMÄ

"Yhteiskunnan normaalista toiminnasta poikkeava uhka tai tapahtuma, jonka estämiseksi tai poistamiseksi saattaa olla tarpeen käyttää viranomaisvaltaa, jota ei olisi tarpeen käyttää, jos tilanne olisi normaali, mutta jossa valmiuslain soveltamisedellytykset eivät vielä täyty."

(Luoma 2019, 11.)

JOHDANTO

- / Osana Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden (Eksote) ja Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen (EKP) Joukkuepeliä-hanketta **hahmoteltiin organisaatioiden yhteistoimintamalleja poikkeus- ja häiriötilanteissa.**
 - Tarkoituksena oli mallintaa erityisesti organisaatioiden **yhteistyön rajapintoja viestinnän ja tilannekuvan muodostamisen ja ylläpitämisen kannalta.**
- / Tässä raportissa kuvaillaan monimuuttujaskenaarioiden kautta yhteistoimintamallia.
- / Käsiteltävät skenaariot eivät vaadi valmiuslain mukaisia poikkeusoloja.

TAVOITTEET

- / Viidennen työpaketin tavoitteena oli määrittää Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen ja Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden (Eksote) **yhteistyön toimintamalleja** pandemia-, häiriö- ja poikkeustilanteissa toimimiseen.
- / Työpaketin pidemmän tähtäimen tavoitteeksi muodostui organisaatioiden välisen **yhteisen skaalautuvan toimintamallin luonti, sisältäen tilannetiedon välittämisen organisaatioiden välillä**. Tavoitetta lähestyttiin hahmottelemalla yhteistoimintaa sekä geneerisellä tasolla että rajattujen häiriötilanneskenaarioiden näkökulmasta.
- / Työskentelyn edetessä työpaketissa hahmoteltiin organisaatioiden **yhteisiä toiveita ja tarpeita yhteisen tilannekuvan muodostamiselle, tilannejohtamiselle, viestinnälle ja yhteistyölle poikkeustilanteissa**.

TYÖSKENTELEY

- / Työskentelyssä lähdettiin määrittämään millaisen palvelutarpeen myrskytilanne aiheuttaa Etelä-Karjalan pelastuslaitokselle. Tämän jälkeen lisättiin tilanteeseen muuttujia, ja pohdittiin, miten olemassa olevat toimintamallit muuttuvat ja mahdollisesti vaikuttavat myös yhteistyötahojen toimintaan.
- / Lopputuloksena syntyi generinen yhteistoiminnan malli häiriötilanteisiin ja konkreettiset ehdotukset Eksotelle yhteistyön parantamiseksi, jotka koottiin generisiin toimintakortteihin.
- / Työssä hyödynnettiin Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen olemassa olevia toimintaohjeita ja materiaaleja sekä dokumentteja eri sidosryhmiltä ja verkostoilta, esimerkkinä EKTURVA.
- / Kirjallisten aineistojen lisäksi hyödynnettiin Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen ja yhteistyöorganisaatioiden työntekijöiden asiantuntemusta.
- / Toimikorttien pohjana käytettiin EKTURVAN kriisiviestintäkortteja ja Sotekuja-hankkeen luomaa kanvaasi työkalua "varautuminen häiriötilanteisiin ja organisaation jatkuvuuden hallinta" (tilannekuva, tilannejohtaminen, viestintä ja yhteistyö).
 - EKTURVAN kriisiviestinnän kortit ovat luokiteltu luottamukselliseksi aineistoksi ja tämän vuoksi niitä ei tarkemmin avata raportissa

SOTEKUJA-HANKKEEN KANVAASI TYÖKALU

- / Häiriötilanteiden hallinta on osa sosiaali- ja terveydenhuollon jokapäiväistä toimintaa. Kuten myös pelastustoimella, sosiaali- ja terveydenhuollon varautumisvelvoite perustuu valmiuslakiin, pelastuslakiin ja toimialan omaan lainsäädäntöön.
- / Sosiaali- ja terveysministeriön ja Kuntaliiton yhteisessä sotekuja-hankkeessa (Valmius ja jatkuvuudenhallinta sote-rakenteissa) on maaliskuusta 2017 alkaen kehitetty sote-organisaatioiden valmiutta ja jatkuvuudenhallintaa uusiin uhkakuviin sekä niitä tukevaa turvallisuus- ja toimintakulttuuria. Varautumiseen ja valmiussuunnitteluun on kehitetty Kuntaliiton kehittämästä Kuja-mallista sopiva työkalu myös sosiaali- ja terveydenhuollon käyttöön. (Kuntaliitto 2021).
- / Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaation on suunniteltava varautumista kahdesta näkökulmasta, tämä myös pätee pelastustoimeen. Organisaation on varmistettava omien palveluiden ja tehtävien jatkuvuus kaikissa tilanteissa mahdollisimman hyvin (jatkuvuudenhallinta). Toiseksi organisaation on varauduttava yhdessä tunnistettuihin eri uhkamalleihin sekä poikkeuksellisiin tapahtumiin ja häiriöihin, joiden hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa ja tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää (esimerkiksi suuronnettomuus ja pandemia). (Savolainen 2019).
- / Työpaketissa viisi käytettiin tätä sotekuja-hankkeen luomaa kanvaasi työkalua "varautuminen häiriötilanteisiin ja organisaation jatkuvuuden hallinta" (tilannekuva, tilannejohtaminen, viestintä ja yhteistyö). (Työterveyslaitos 2019).
- / Määrittelytyön aikana selvisi, että myös Eksote aikoo tulevaisuudessa hyödyntää työkalua oman toiminnan kehittämisen tukena.

AINEISTO

- / EKP:n ja Eksoten kaksi yhteistä työpajaa yhteistyön nykytilanteen hahmottamiseen poikkeustilanteissa
- / Perehtyminen EKP:n sisäisiin toimintaohjeisiin (esim. johtamisohje) sekä EKP:n päivystävien palomestareiden (3) ja päällikköpäivystäjien (4) haastattelut
- / EKP henkilöstön haastatteluissa Eksoten puolelta keskeiseksi yhteistyö – ja viestimistahoksi nousi akuutin tulosyksikön ja sosiaalipäivystyksen palvelut
- / Haastateltiin Eksoten ensihoidon esimiehiä (2), kenttäjohtajia (4), lääkäreitä (1), tilannekeskuspäivystäjää (2) ja H31-koordinaattoreita (2)
 - Haastattelut toteutettiin sähköpostilla ja Forms - kyselyllä
- / Lappeenrannan kaupungin rooli korostui EKP-viestinnän haastattelussa
 - Lpr kaupungilta haastateltiin turvallisuus- ja riskienhallintapäällikkö Ari –Pekka Meurosta
 - Selkeää yhteistoiminnan mallia häiriötilanteissa kaupungin kanssa ei ole EKP:llä kirjattu ylös
- / EKP-neuvonnan henkilöstöä haastateltiin Forms-kyselyllä (3 vastausta)

TULOKSET

- / Aineistosta tehtiin laadullinen, teoriapohjainen sisällönanalyysi
 - Kategorisointi neljään osa-alueeseen: Johtaminen, tilannetietoisuus, viestintä ja yhteistyö
- / Vastauksista kävi ilmi, että Eksotella ei ole selkeää toiminta- tai viestintämallia poikkeus- ja häiriötilanteisiin
 - Eksote alkanut työstämään syksyllä 2021
- / Vastauksissa eri toimijoilta pystyttiin kokoamaan viisi **pääkohtaa**:
 1. **Yhteinen fyysinen tilannekeskus** EKP ja Eksote, jossa ensihoidon kenttäjohtaja ja lääkäri, tilannekeskuspäivystäjä, päivystäväkoordinaattori ja sosiaalipäivystäjä
 2. Eksotelle selkeä viestinnän ja tiedon valumisen kartta (esim. suro-mallin pohjalta)
 3. Tiedotus ja tilannekuva aina työyhteisöön, vaikka ei akuutisti omaa työtä koskettaisi tai sillä hetkellä siihen vaikuttaisi
 4. Yhteiset harjoitukset (päivittäisiin häiriötilanteisiin) ja viestimiseen
 5. Yhteiset tietojärjestelmät ja viestimismallit

TEORIAPOHJAINEN SISÄLLÖN ANALYYSI

- / Sisällönanalyysissä aineistoa tarkastellaan eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen. Sisällönanalyysi on on tekstianalyysia, jossa tarkastellaan jo valmiiksi tekstimuotoisia tai sellaiseksi muutettuja aineistoja. Tekstit tässä tapauksessa olivat: haastatteluita, sähköpostikyselyitä, puhelinkeskusteluita ja forms- kyselyt.
- / Sisällönanalyysin avulla pyritään muodostamaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus, joka kytkee tulokset ilmiön laajempaan kontekstiin. Se on siis tarkoituksenmukainen analyysitapa silloin, kun aineiston keskeisiä asioita halutaan kuvata tiivistetysti sanallisessa muodossa. Sisällönanalyysin tarkoituksena on saada tekstiaineistosta esille tekstissä esiintyvät merkitykset.
- / EKP:n henkilökunnan haastatteluiden perusteella saadut tiedot pystyttiin jakamaan sotekuja-hankkeen kanvaasin pääotsikoiden alle: tilannekuva, tilannejohtaminen, viestintä ja yhteistyö.
- / Tämä ohjasi kyselyiden ja haastatteluiden purkuun käytettäväksi teoriaohjaavaa sisällönanalyysia
 - "Analyysin aikana ajattelua ohjaavat vuoroin teoria ja aineisto. Usein analyysiyksiköt nousevat aineistosta, mutta niiden tulkintaa tai ryhmittelyä ohjaa teoria. Teoriaohjaavuus voi toteutua myös niin, että analyysi tehdään aineistolähtöisesti, mutta lopuksi aineiston perusteella tehdyt havainnot sidotaan teoriaan".

TUOTOKSET

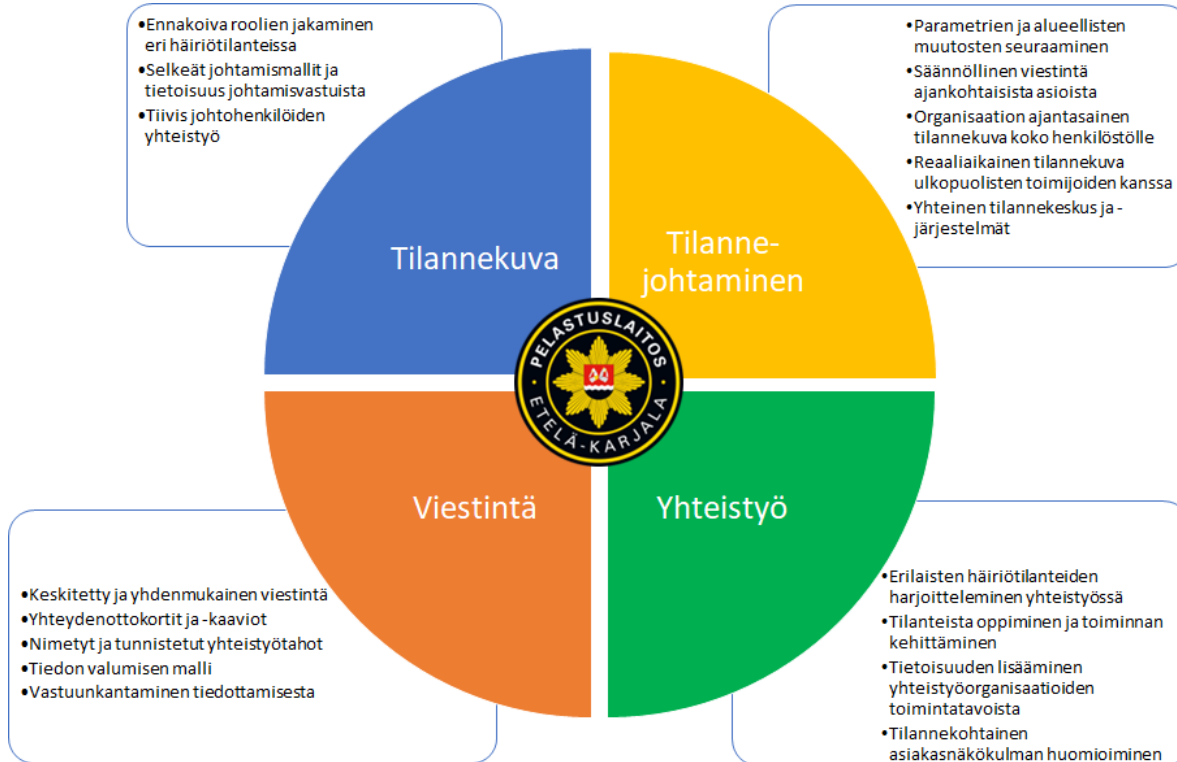

- / **PowerPoint-raportti** työpakettin tuloksista
 - Yhteistyöorganisaatioissa hyödynnettävissä, kuten Eksotessa ja maakuntamallissa
- / **Toimintakortit** EKP:lle. Toimintakortteja voidaan käyttää koulutukseen ja perehdytykseen tehtävissä sekä yhteistyöorganisaatioiden, kuten Eksoten toiminnan kehittämisen tukena.
 - Generiset toimintakortit on esitetty dioissa 14-18
 - Monimuuttajatoimintakortit on esitetty dioissa 23-26

TUOTOKSET

• Toimiva häiriötilanne yhteistyö -kaavio:

GENEERISET TOIMINTAKORTIT

GENEERISISSÄ TOIMINTAKORTEISSA KÄYTETYT TERMIT JA LYHENTEET

- **Codea** = Ensihoidon kenttäjohtamisjärjestelmä
- **EKPELJOKE** = Etelä-Karjalan Pelastustoimen johtokeskus
- **EKTURVA** = Etelä-Karjalan maakunnallinen turvallisuus- ja valmiustoimikunta, johon kuuluu esim. Poliisi, Tulli, Eksote, Kunnat, Ympäristötoimi, Maahanmuuttovirasto, Punainen Risti ja Energialaitokset.
- **ERICA** = Hätäkeskustietojärjestelmä
- **Ilmanet** = Ilmatieteenlaitoksen räätälöity sääpalvelu
- **ISTIKE** = Itä- Suomen tilannekeskus: Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Kymenlaakson, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon pelastuslaitosten yhteinen tilannekeskus
- **JOTKE** = Pelastustoimen johtamisen järjestelmä
- **Krivat** = Tilannekuvapalvelu
- **LUOVA** = Viranomaisten ja asiantuntijalaitosten välinen tietokanava, joka varoittaa ja antaa tietoa Suomen alueeseen kohdistuvista luonnononnettomuuksista
- **Osaava-sovellus** = viestintäjärjestelmä kriisi- ja organisaatioviestintään
- **O-tiedote** = Pelastuslaitosten tekemä onnettomuustiedote
- **PEKE** = Pelastustoimen kenttäjohtamisjärjestelmä
- **PRONTO** = Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto
- **SOTETIKE** = Eksoten tilannekeskus, jossa tilannekeskuspäivystäjä, päivystäjä koordinaattori (H31K) ja sosiaalipäivystäjä
- **Telia monikanavaviestintä** = Tiedon ajantasainen välittäminen henkilökunnalle/asiakkaille rekisterissä
- **TUVI** = Turvallisuusviestintä
- **VIRVE** = Viranomaisverkkopuhelin

Tilannekuva

Päivystävä palomestari (P31)

Sijainti: Joutseno
Tavoitettavissa:
1. GSM numero
2. VIRVE yksilöpuhelulla

Tarkastelee Etelä-Karjalan alueen tilannekuva

Yhteydenpito:

- ISTIKE:n päivystäjät,
- yksiköiden tilatietojen seuranta (PEKE)
 - hälytysten ja viestiliikenteen seuranta
 - sääennusteseuranta (Ilmanet),
 - muiden viranomaisten tilanteen seuranta (poliisi, kunnat)
 - media seuranta (TV, lehdet, SOME, Internet jne.)
 - teknisten järjestelmien seuranta (PEKE, JOTKE jne.)
 - Neuvontapäivystyspuhelin ja 42\$ vastaanotto virka-ajan ulkopuolella
 - Yhteydenpito muihin viranomaistahoihin ei pelastusjohtoissa tehtävissä

Viikoittaiset palaverit:

- Joka perjantai sää-tiedotuspalaveri
- ISTIKE viikko-tiedotuspalaveri

Valmiuden kohottaminen

P31 → P20
esitys valmiuden muutoksesta.
Valmiuden kohottamisessa pyritään ennakkointiin ja etupainotteisuuteen.

Välineet tilannekuvan seurantaan:
EKP: PEKE, VIRVE, PRONTO, Erica, LUOVA, JOTKE, Krivat
Eksote: Krivat, VIRVE, Codea, Telia monikanavaviestintä ja Osaava-sovellus (tulossa nyt)

Päällikköpäivystäjä (P20)

Vapaamuotoinen päivystys
Tavoitettavissa: GSM numero

Seuraa kokonaisturvallisuustilannetta ja suorittaa ennakkoivia varautumistoimenpiteitä

- Yhteyksien varmistaminen, valmiuksien kohottaminen sekä parantaa seuranta- ja tiedostusvalmiutta tilanteen edellyttämällä tavalla
- Ennakoi TIKE ja johtokeskustoiminnan tarvetta ja **vastaa perustamisesta**
- Tukee P31 johtamista
- Toimii pelastustoiminnan johtajana suurissa onnettomuustilanteissa

ISTIKE

Tavoitettavissa: puhelin, sähköposti ja VIRVE

- Tehtävänä on ylläpitää jatkuvaa tilannekuva Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon pelastustoimen valmiudesta ja seurata toimintaympäristössään tapahtuvia muutoksia
- Tilannekuvan kirjaaminen JOTKE:een
- Asiakkaan antamien tietojen kirjaaminen (PEKE)
- Erytysen tärkeä rooli keskisuurten ja suurten onnettomuuksien tilannekuvan tukemisessa

Valmiuden kohottaminen

P20 päättää valmiuden kohottamisesta

- Valmiuden kohottamisen hälytysrajat ja valmiustasot on sovittu yhteiseksi Itä-Suomen pelastuslaitosten kesken
- **Valmiusasteet:**
 1. Perusvalmius
 2. Tehostettu seuranta
 3. Tehostettu valmius
 4. Täysvalmius

Tilannekeskus (= TIKE)

(P31 määrää toimimaan, perustetaan tehostetusta valmiudesta)

Vastaa yleistilannekuvan seuraamisesta P20:n ja P31:n vaatimusten mukaisesti.

- Tekee arvioita tilanteen kehittymisestä tilanteen edellyttämällä tavalla
- Kokoaa, analysoi ja jakaa pelastustoimen tilannekuva pelastuslaitoksen johdolle sekä tilanteeseen liittyville yhteistoimintatahoille

EKPELJOKE tai toimialue-JOKE (P20 määrää toimimaan, perustetaan täysvalmiudessa)

Täysvalmiudessa EKPELJOKE ja tarvittaessa toimialueiden johtokeskukset vastaavat tilannekuvan ylläpitämisestä tilanteen mukaisesti.

- Perusmenettely tilannekuvan kokoamisessa ja välittämisessä on määritetty alla:
 - Koko alueen yleistilannekuvasta vastuussa EKPELJOKE
 - Toimialueen tilannekuvasta vastuussa toimialueiden JOKE:t
 - Tilannekuva vastuualueelta -> muodostelman johtaja
 - Kukin johtamistaso välittää tilannekuva ylä- ja alajohtoportaille

Yhteistyötahot

- Eksote ensihoito (L4 & L3)
- Eksote SOTE-TIKE
- EKTURVA
- Sisäministeriön pelastusosasto

Toiveet yhteistyölle:

- EKP:n ja Eksoten yhteinen tilannekeskus
- P31 ja P20 JOTKE:n aktiivinen käyttö

Tilannejohtaminen

Päivystävä palomestari (P31)

Päivittäiset operatiiviset valmiudet ja tehtävät

- Seuraa ja valvoo ryhmätasoisien pelastustehtävien suorittamista ja tehdä tarvittaessa valmiutta ylläpitäviä toimenpiteitä
- Koordinoi pelastustoimen resurssien ja henkilöstön käyttöä
- Käynnistää valmiuden tehostamistoimenpiteet P20:lta saatujen ohjeiden mukaisesti
 - Tilanteen seuranta ja tilannekuvan jakelu päälylystölle
 - Ilmoitusten (esim. Luovattiedotteet, muut) jakelu päälylystölle
 - Ennakkotietojen lähettäminen HÄLY-ryhmille
- **On yhteydessä muihin viranomaisiin ja toimijoihin pelastustoimen tilannekuvan ylläpitämiseksi**
- Päätää ilmoituksesta pelastuslaitoksen palontutkijoille
- Päätää pelastustoiminnan aloittamisesta ja päättämisestä (tarvittaessa kirjallisesti)
- Toimii pelastustoimen asiantuntijana muille viranomaisille esimerkiksi virka-aputehtävissä

Valmiuden
kohottaminen

Päällikköpäivystäjä (P20)

Käyttää pelastustoiminnassa ylintä päätösvaltaa, ellei pelastusjohtaja, pelastuspäällikkö tai heidän varamiehensä ole ottanut johtovastuuta

- Vastaa perusvalmiudessa Etelä-Karjalan alueella tapahtuvan pelastustoiminnan kokonaisuudesta ja valmiudesta
- Vastaa toimialueiden johtokeskusten perustamisesta tilanteen mukaisesti
- Päätää muiden viranomaisten ja toimijoiden osallistumisesta pelastustoimintaan
- Päätää muille viranomaisille osoitetuista virka-apupyynnöistä
- Päätää pelastuslaitoksen virka-avun antamisesta toiselle viranomaiselle
- Päätää pelastuslainmukaisista pakkokeinoista
- Erillinen ilmoitusvelvollisuus Etelä-Suomen aluehallintovirastolle (AVI) ja SM pelastusosaston päivystäjälle

Valmiuden
kohottaminen

Johtokeskus

- Täysvalmiudessa alueen pelastustoimea johdetaan johtokeskuksesta
- Toimintaa ohjaa erillinen johtokeskus ja johtokeskusten työjärjestys -ohje
- Vastuussa pelastustoiminnan johtaja (P20), tilanepäällikkö, muodostelmajohtaja operaatiopäällikkö
- Toimintaa tukevat: TIKE viestintä ja tiedotus
- Toimialueen JOKE:sta voidaan johtaa myös vastuualueen toimintaa Esim. hajautettu operaatio.
- Toimialueiden johtokeskukset:
 1. Lappeenrannan toimialue
 2. Imatran toimialue
 3. Länsi-Saimaan toimialue

TIKE

- Pelastustoimen tilannekeskuksesta tuetaan kentällä toimivaa pelastustoiminnan johtajaa (tukeva rooli).
- TIKE voidaan perustaa tilanteenmukaisesti esim. siirryttäessä tilanteen tehostettuun seurantaan.
- Täysvalmiudessa TIKE on PEL JOKE:n osa.

Yhteistyötahot

- **Sosiaalipäivystys:** valmiuskeskuksen johtaminen
- **Terveydenhuolto:** terveydenhuoltojohtoiset tilanteet, kuten pandemia
- **Poliisi:** Ensivaste tehtäviin, kuten pahoinpitelyt tai kotiväkivalta tehtävät saareissa, virka-apua kuljetustehtävänä
- **ISTIKE:** pelastustoiminnan johtamisen tukeminen; lisäinformaatio onnettomuuksista ja tehtävät pyynnöstä esim. O-tiedote
- **Rajavartiolaitos:** metsäpalot, raja-alueyhteistyö (esim. pakolaistilanteet)
- **Puolustusvoimat:** maasto- ja metsäpalot

Toiveet yhteistyölle:

- P20:n ennakoiva roolien jako ennen johtokeskuksen miehittämistä, hälyttäminen tekstiviestein tai Virvellä
- Tilanteiden läpikäyntien systemaattinen järjestäminen (purku / debriefing)
- Eksoten päivystystoimintojen kapasiteetin vahvistaminen (P31 tai P20)

Viestintä

Päivystävä palomestari (P31)

Päällikköpäivystäjä (P20)

- P31 vastaa sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta johtamiensa tehtävien osalta
 - Ilmoitukset ja tiedottaminen omalle organisaatiolle sähköpostilla ja tarvittaessa puhelimitse
 - Mediatiedottaminen, O-tiedote
 - Yhteistoimintatahojen tiedottaminen ja ennakkoaroitusten välittäminen (esim. uhkaavissa sääoloissa)
- P31 seuraa aktiivisesti sähköpostia
- P20 vastaa ensisijaisesti ilmoituksista:
 - Kuntien viranomaisille
 - Valtion viranomaisille
 - Onnettomuustutkintakeskukselle
 - Muille tarpeellisille yhteistoimintatahoille
- P20 valvoo pelastustoimintaan liittyvää tiedottamista sen laatua ja eheyttä

Turvallisuusviestintä

- Ennakoiva viestintä (sosiaalinen media ja lehdistö)
- Tiedotteiden yms. valmistelu ennakoon pitkäkestoisissa operaatioissa

Viestinnän välineet:
Krivat, VIRVE, puhelin, sähköposti, somekanavat, internetsivut, valtamedia, vaaratiedote ja tiedotustilaisuudet

EKTURVA

- EKTURVA toimii maakunnan ylimmän johdon suunnittelu- ja tiedonvaihtofoorumina turvallisuus- ja varautumisasioissa
- EKTURVAN tarkoitus on luoda alueellinen riskiarvio, jossa nostetaan esiin Etelä-Karjalalle tyypillisimmät häiriötilanteiden uhkakuvat
- Mukana maakunnan keskeiset turvallisuustoimijat ja ylin johto
- Alueelliset kriisiviestintäkortit, joiden mukaan viestitään häiriötilanteissa

ISTIKE

- Tukee P31:stä viestinnässä P31:n tarpeen mukaan
- Alueella ISTIKE voi vastata sosiaalisen median viestinnästä, O-tiedotteista, HÄKE- ja mediatiedotteista. Näiden lähettämisestä tieto P31:ltä

Johtokeskus

- Pelastustoimenjohtaja tai hänen valtuuttamansa henkilö vastuussa sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä
- Vaaratiedotteet
- Ilmoitukset Sisäministeriön pelastusosaston päivystäjälle erityistä julkista kiinnostusta herättävistä tapauksista
- Ilmoitus Etelä – Suomen aluehallintovirastolle (AVI)
- Perustetaan isommissa tapauksessa viestintä, mielellään 2 henkilöä, jotka vastaavat pelastustoiminnan johtajan antamista viestintätehtävistä esim. SOME ja O-tiedotteet

Valmiuskeskus

- Etelä-Karjalan pelastuslaitos tukee teknisten järjestelyjen kautta tilannekeskusta sisäisessä viestinnässä mahdollistamalla ajantasaisen tiedon välittämisen asiakkaille ja henkilöstölle
- Eksote ja Etelä-Karjalan pelastuslaitos suunnittelevat Etelä-Karjalan alueelliseen valmiuskeskukseen yhteistä tiedottamista säännöllisesti

Yhteistyötahot

Eksote: Ei tunnistettu selkeää yhteistyötahoa
- Viestintävastaava?
- SOTETIKE?

Toiveet yhteistyölle:

- P31 tieto ja varmuus siitä, että P20 seuraa aktiivisesti tilannetta ja on tarvittaessa virve-ryhmässä kuulolla!
- Tiedotetaan myös henkilökuntaa, jota tilanne ei juuri akuutisti kosketa
- 112-mobiiliapplikaation hyödyntäminen tulevaisuudessa vaaratiedottamiseen
- Keskitetty viestintä yhteistyössä yhteistyöviranomaisten kanssa
- Viestintä omalle henkilökunnalle
- Valmiuskeskus toimijoille yhteinen VIRVE- kanava

Yhteistyö EKP:n näkökulmasta

EKTURVA:

- Edistää kokonaisturvallisuutta koko maakunnan alueella
- Verkosto järjestää ja osallistuu vuosittain useisiin valmiusharjoituksiin
- Ylläpitää alueellista riskiarviota merkittävimmistä uhkakuvista
- Alueellisen riskinarvion perusteella havaitut kehittämistarpeet
- Yhtenäinen alueellinen (kriisi)viestintä
- EKTURVA viestintä toimenpidekortit poikkeustilanteisiin

Kunnat:

- Yhteydenpito valmius- ja turvallisuuspäälliköt
- Yhteistyössä huolehtia kunnan pelastuslain mukaisesta varautumis- ja valmiussuunnitelmista
- Kunnalla on omat lain määräämät tehtävät varautumisessa ja häiriötilanteiden hallinnassa. Esim. Kunta on mukana useasti kriittisten kaukolämmön-, vesihuollon ja sähköhuollon jakelussa, joko kunnan omana toimintana tai kunnallisen yhtiön kautta. Väistötilat hankinta esim. tarhapaloissa

Etelä-Karjalan Pelastuslaitos

Alueellinen valmiuskeskus:

- Etelä- Karjalan alueellisen valmiuskeskuksen perustamispäätös on aina kolmikantainen Ja päätöksen perustamisesta tekevät yhdessä Eksote, Etelä-Karjalan pelastuslaitos ja kunta, johon Etelä-Karjalan alueellinen valmiuskeskus perustetaan
- Eksoten sosiaali- ja kriisipäivystyksen johtaja vastaa alueellisen valmiuskeskuksen tilannejohtamisesta
- Etelä- Karjalan alueellisen valmiuskeskuksen toiminta perustuu Etelä- Karjalan Vapaaehtoisen pelastuspalvelun alueellisen tason toimintaan (Martat, punainen risti jne.)

Eksote:

- Päivittäinen yhteistyö
 - Ensihoito L4/L3, SOTETIKE
 - Turvallisuuspäällikkö
 - Antaa asiantuntija apua valmiussuunnitelman esim. CBRNE tekoon
- Sosiaali- ja terveydenhuollossa varautumisvelvoite perustuu valmiuslakiin, pelastuslakiin sekä toimialan omaan lainsäädäntöön**

Toiveet yhteistyölle:

- P31 ja L4 välisen yhteistyön tiivistäminen kaikissa tilanteissa
- Yhteiset toimitilat ja tilannekeskus
- Viikoittainen yhteinen lyhyt tilannekuva
 - Tsekkaus alueen poikkeavista asioista EKP P31/20 – Eksote SOTETIKE (esim. sää, isot tapahtumat tms.)
- Päivittäisten tilanteiden harjoittelu ja muu matalan kynnyksen toiminta sote-puolen kanssa (erityisesti akuutti tulosityksikkö)
- Yhteydenottokortit/kaaviot EKP ja Eksote
 - Yhden numeron ja luukun periaate
 - Vastuun kantaminen asioiden hoitamisesta
- Häiriötilanteiden yhteisharjoittelut
- Tietoisuuden lisääminen organisaatioista ja eri ammattilaisista

Yhteystiedot häiriötilanteissa

Vain
viranomaisviestintään,
ei ulkopuolisille!

Etelä-Karjalan pelastuslaitos

Päivystävä palomestari (P31)
puh. (viranomaisnumero)
puh. 040 357 7764 (medianumero)
• Alueen päivittäisvalmius 24/7

Päällikköpäivystäjä (P20)
puh. (viranomaisnumero)
puh. (medianumero)
• Alueellinen tilannekuva, takapäivystäjä

Valmiuspäällikkö Tuomas Pylkkänen
puh. 05 616 7011
• Valmiusyksikkö, häiriötilanteet ja varautuminen,
alueelliset valmiuskeskukset

Neuvontapalvelu virka-aikaan
puh. 05 616 7020
• Ohjeita, neuvontaa ja opastusta paloturvalliseen
rakentamiseen, pelastussuunnitelmien laadintaan ja
muihin onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvissä
kysymyksissä

Eksote

Ensihoidon kenttäjohtaja (L4)
puh.
Ensihoidon kapasiteetti

EKKS päivystys triage
Puh.
Päivystyspoliklinikan
kapasiteetti

SOTETIKE:
Tilannekeskuspäivystäjä
puh.
Hätäkeskusyhteistyö ja ensihoidon
palvelut

Päivystävä koordinaattori (H31K)
puh.
Kotiin vietävät sairaalan
ulkopuoliset palvelut

Etelä-Karjalan sosiaali- ja kriisipäivystys
puh.
Kiireelliset tapaukset

Turvallisuus- ja valmiuspäällikkö
Tiina Konsti
puh.
Turvallisuus ja valmius

EKTURVA

Hätätilanteessa
soita aina 112!

MONIMUUTTUJATOIMINTAKORTIT

MONIMUUTTUJATOIMINTAKORTIT

- / **Monimuuttujaskenaarioiden toimintakortit** rajattiin tiettyihin häiriötilanteisiin työpajojen ja aineiston perusteella
- / Monimuuttujaskenaariota mallinnettiin yhteensä neljä ja ne koskevat myrskytilannetta, erilaisia tulipaloja sekä valvontatoimenpiteitä pandemiatilanteessa
- / Kortit sisältävät kyseisen häiriötilanteen määritelmän ja niiden sisältö on jaettu vastaavalla tavalla kuin generiset toimintakortit eli tilannekuvaan, tilannejohtamiseen, viestintään ja yhteistyötahoihin
- / Korttien tarkoituksena on kuvata muille organisaatioille, miten Etelä-Karjalan pelastuslaitos toimii erilaisissa häiriötilanteissa ja niihin on koottu Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen keskeisimmät yhteistyötahot myrsky- ja tulipalotilanteissa, kuten ISTIKE
- / Myrskyyn ja maastopaloon linkittyvien toimintakorttien lisäksi mallinnettiin tilanteita, joissa tuotantolaitoksen tulipalo tai räjähdys johtaa kemikaalin leviämiseen vesistöön sekä 42§ vaarailmoitusten radikaalia kasvamista pandemia-aikana
 - Näissä skenaarioissa olennaisia yhteistyökumppaneita ovat ympäristötoimi ja Eksote

MYRSKY

- / **Myrskyn monimuuttujaskenaarion toimintakortissa** käsitellään myrskyn aiheuttamaa sähköhäiriötä ja tulva tai hulevesitulannetta
- / Kortilla pyrittiin vastaamaan siihen, miten vastuut jakautuvat näissä tilanteissa eri organisaatioiden välillä
- / EKP:n vastuulla myrskytilanteessa on seurata säätilanteen muuttumista ennakoivasti ja valmistautua tarvittaessa johtokeskustoimintaan.
- / Myrskyyn voi liittyä talviaikaan lumesta ja pakkasesta tai kovasta tuulesta ja kaatuneista puista aiheutunut pitkäkestoinen sähkökatko.
 - Sähkökatkotilanteessa sähköyhtiöt ovat oleellinen vastuutaho sähkölinjojen korjaamisessa ja EKP:n vastuulle kuuluu tilanteissa ensisijaisesti ihmisten ja omaisuuden pelastaminen sekä sen suojaaminen
 - Myrskytilanteet voivat vaatia ihmisten pelastamista ja evakuointia, teiden ja puiden raivausta sekä hätämajoituksen järjestämistä
- / Hulevesiongelmat ja tulvatilanteet voivat tulla ajankohtaisiksi rajuilman ja rankkasateiden myötä. Tulvatilanteet EKP saa tietoonsa kuten mitkä muut tahansa onnettomuudet, ja tällöin toimenpiteenä voi seurata veden pois pumppaamista ja väestön evakuointia.
 - Helsingin kaupunki on arvioinut, että voimistuvien rankkasateiden ja kaupunkien tiivistymisen myötä riskit hulevesitulville kasvavat (Pilli-Sihvola, Haavisto, Leijala, Luhtala, Mäkelä, Ruuhela & Votsis 2018, 21)

Huleveden määritelmä:

”Maan pinnalta, rakennuksen katolta tai muilta vastaavilta pinnoilta pois johdettava sade- tai sulamisvesi.” (Kuntaliitto 2012, 10). Hulevesitulva on puolestaan äkillisestä rankkasateesta syntynyt tulva, joka koskettaa useimmiten kaupunkialueita (Pelastustoimi 2021). Hulevesistä aiheutuvat ongelmat ovat keskeisiä riskejä myrskytilanteissa. Esimerkiksi Hulevesitulvien voimakkaiden virtausten vuoksi hulevesikaivojen kannet voivat nousta pois paikoiltaan, maan aineksen syöpyminen voi aiheuttaa sortumia ja haitalliset esineet voivat tukkia hulevesijärjestelmien tukkeutumista. Lisäksi tärkeät liikenneväylät voivat katketa, sähkön- ja lämmönjakelu keskeytyä ja talousvesi pilaantua hulevesiongelmiensä myötä. (Kuntaliitto 2021, 271.)

TULIPALO

- / Tulipalo on häiriötilanteena nopeasti kehittyvä ja tästä esimerkkinä on maastopalo
- / Maastopalot voivat koskettaa pelastustoimen lisäksi monia muita toimijoita, kuten Rajavartiolaitosta, Puolustusvoimia ja Sisäministeriötä
 - / Pelastuslaitos toimii kuitenkin tilanteissa yleisjohtajana
- / Maastopaloista voi myös seurata lähiympäristöön savukaasuja, joiden mittaamisesta Ilmatieteenlaitos on vastuussa

Myrsky– hitaasti kehittyvä häiriötilanne

Sähköhäiriö

Tulva / Hulevesi

Myrskyn määritelmä:

Sanaa myrsky käytetään ilmatieteessä kuvaamaan paitsi myrskyrajaa voimakkaampaa tuulta (yli 21m/s) myös voimakasta matalapainetta, joka tällaisen tuulen aiheuttaa. Muille sääilmiöille suositellaan käytettäväksi muita ilmaisuja. Esimerkiksi ukonilmaa, johon liittyy voimakkaita tuulenpuuskia, kutsutaan rajuilmaksi. Rajuilma tarkoittaa voimakkaan kuuropilven aiheuttamaa säätilannetta, johon liittyy vahinkoa aiheuttavaa salamointia, rankkaa sadetta ja lunta, sen aiheuttamaa tykkylunta, ukkospuuskaa, rakeita tai trombeja.

Tilannekuva

EKP: ISTIKE alueellinen seuranta ja krivat Ennakkovaroitus (ilmatieteidenlaitos LUOVA –tiedote, sähköpöytä TEM / FINGRID). Välittää Luova-tiedotteen Etelä-Karjalan alueella ja hälyttää tarvittaessa EKTURVA viestinnän ja toimijat

EKP: Hälytys ja tieto, jos kyseessä on **onnettomuus Kaupunki/Kunta:** Tieto vedenjakelunhäiriöstä

Tilannejohtaminen

EKP: Vastaa tilanteen yleisjohdosta niin kauan, kuin ihmisten ja omaisuuden pelastamiseksi sekä suojaamiseksi kiireelliset toimenpiteet ovat tarpeen. Tarvittaessa johtokeskustoiminta, ruuhkamalli JOKEsta keikat eteenpäin (HÄKE)
Sähkö- ja verkko-yhtiöt: Sähkölinjojen raivaaminen ja korjaaminen
Kunnat, kaupungit ja maanomistajat: Teiden raivaaminen kuuluu tien omistajalle
Vesilaitos: Vastaa vedenjakeluhäiriöistä
Eksote: Oman toiminnan johtaminen ja resurssien kohottaminen, asukkaiden evakuointi ja valmiuskeskustoiminta

EKP: Pelastuslaitos vastaa tulvatilanteissa pelastustoiminnasta, kuten rakennusten tilapäisestä suojaamisesta, veden pois pumppaamisesta ja väestön evakuoinnista
Kaupunki/Kunta: Vesilaitos vastaa kadulla sijaitsevista runkoviemäreistä ja vahingoista, joita muille asiakkaille voi aiheutua viemäritulvista tai tukkeutumisista
Eksote: Oman toiminnan johtaminen ja resurssien kohottaminen, asukkaiden evakuointi ja valmiuskeskustoiminta

Viestintä

Yhteinen viestintä toimijoiden kesken puhelimitse/VIRVE/sähköposti

EKP ennakoiva viestintä: mahdollinen vaaralle alttiina olevan väestön ohjaus. Turvallisuusviestintä ja ohjeistus EKP:ltä asiakkaille, jotta pelastustoiminta ei tule häiriötilanteen aikana lisääntymään, vaan ihmiset pärjäävät kotona ja osaavat toimia oikein häiriön aikana. Somessa esim. 72h varautumisen muistutus jne.
EKP tilanne viestintä: Tilanteen ennakkovaroitus ja hälytykset, mahdolliset O-tiedote ja vaaratiedote. Yhteys sote-toimijoihin.
Sähköyhtiöt: Sähkökatkoista viestintä
Vesilaitos: Vedenjakeluhäiriöistä viestintä
Eksote/kaupunki/kunnat/sähkö- ja vesiyhtiöt: Palveluiden muutokset (ohjeistus, neuvonta, naapuriapuun kannustaminen

Yhteinen viestintä toimijoiden kesken puhelimitse/sähköposti

Tilanteesta viestintävastuu vesilaitoksella kunnes ympäristöterveys tavoitetaan! Yhteisesti sovitaan toimijoiden kesken, että kuka viestii, mitä ja miten tilanteesta

EKP ennakoiva viestintä: mahdollinen vaaralle alttiina olevan väestön ohjaus. Turvallisuusviestintä ja ohjeistus EKP:ltä asiakkaille, jotta pelastustoiminta ei tule häiriötilanteen aikana lisääntymään, vaan ihmiset pärjäävät kotona ja osaavat toimia oikein häiriön aikana. Somessa esim. 72h varautumisen muistutus jne.
EKP tilanne viestintä: Tilanteen ennakkovaroitus ja hälytykset, mahdolliset O-tiedote ja vaaratiedote. Yhteys sote-toimijoihin.
Kaupunki/kunnat: Palveluiden muutokset (ohjeistus, neuvonta, naapuriapuun kannustaminen). Puhtaan juomaveden jakelu.

Yhteistyötahot

Eksote ja yksityiset palvelukodit tarvittava tieto: Alueen palveluiden piirissä olevat asukkaat. Työyhteisössä toimintamallit ja suunnitelmat tällaisten tilanteiden varalle.

Kuinka pitkään asiakkaat pärjäävät kotona (esim. sähkökäyttöiset apuvälineet, hengitystukilaitteet, ruoka-automaatit, pystyvät keittämään vettä).

Asiakkaiden evakuointi alueelta pois ja tarvittaessa virka-apu pyyntö esim. puolustusvoimat. Tarvittaessa valmiuskeskustoiminnan aloitus ja osallistuminen. **(hoitokodit sähkökatko, kunnallisen sähköjakelun piirissä)**

Pandemia: Sote-toimijalla vastuu. Suunnitelma pitää olla, miten huolehditaan ihmisten pelastamisesta ja evakuoinnista, valmiuskeskustoiminnasta pandemian aiheuttamat kontakti rajoitukset huomioiden.

Tulipalo– nopeasti kehittyvä häiriötilanne

Tuotantolaitoksen tulipalo/räjähdykset

Tilannekuva

Toiminnanharjoittaja: tuotantolaitoksella prosessin häiriintyminen, metanolitisaamolla aiheuttuu räjähdysvaara, räjähdys tai tulipalo
→ **Yhteys välittömästi 112**
Omatoiminen varautuminen ja toiminnanseuranta

EKP: Päällikköpäivystäjä (P31) seuraa alueen tilannetta, ISTIKE alueellinen seuranta, PEKE ja JOTKE järjestelmät

Tilannejohtaminen

EKP: Vastaa tilanteen johdosta niin kauan, kuin ihmisten ja omaisuuden pelastamiseksi sekä suojaamiseksi toimenpiteet ovat tarpeen. P31 toimii pelastustoiminnan johtaja ja P20 vastaa JOKE käynnistämisestä ja toiminnasta jos tarpeen.

Kaupunki/Kunnat: Omien toimintojen jatkuva
Eksote: Oman toiminnan johtaminen ja resurssien kohottaminen, yhteistoiminta viranomaisena paikalla toiminta

Polisi: Mukana, mahdollisen rikosepäilyn poissulku ja tutkinta

Kemikaalin leviäminen vesistöön

EKP: ISTIKE alueellinen seuranta, hälytys ja tieto
Toiminnanharjoittaja: Omatoiminen varautuminen ja toiminnanseuranta
Ympäristövirasto/toimi: Tilanteen seuranta alueella

Toiminnanharjoittaja: Vastaa omasta toiminnasta ja oman alueen hoidosta, yhteistyötoiminta EKP:n kanssa ja vastuunjako
EKP: Vastaa tilanteen yleisjohdosta, johtokeskuksen perustaminen tarvittaessa, sekä pyytää tarvittaessa virka-apua rajavartiostio ja puolustusvoimat, muut pelastuslaitokset. Hälyttää ympäristötoimen tarvittaessa

Ympäristötoimi: Yhteisesti sovittu vastuujako alueellisesti ja näiden mukaan toimiminen. Vastuu jälkihoidosta

Kaupunki/Kunta: Vesilaitoksen kanssa juomaveden laatu ja jakelu

Eksote: Oman toiminnan johtaminen ja resurssien kohottaminen, asukkaiden evakuointi, valmiuskeskustoiminta

Polisi: Mukana, mahdollisen rikosepäilyn poissulku ja tutkinta

Viestintä

Yhteinen viestintä toimijoiden kesken VIRVE/puhelin/sähköposti

EKP: Tilanteen hälytykset, O-tiedote ja mahdollinen vaaratiedote kansalaisille. Tarvittaessa kriteerien mukaan tieto onnettomuustutkintakeskus ja Sisäministeriö

Toiminnanharjoittaja: Yhteisesti sovitaan EKP:n kanssa kuka viestii, mistä viestivät ja mitä

Polisi: Jos epäily rikoksesta, siitä ja omasta toiminnasta tiedottaminen

Eksote/kaupunki/kunnat: Palveluiden muutokset (ohjeistus, neuvonta, naapuriapuun kannustaminen)

Yhteinen viestintä toimijoiden kesken VIRVE/puhelimitse/sähköposti

EKP ennakoiva viestintä: mahdollinen vaaralle alttiina olevan väestön ohjaus. Turvallisuusviestintä ja ohjeistus EKP:ltä asiakkaille, jotta pelastustoiminta ei tule häiriötilanteen aikana lisääntymään, vaan ihmiset pärjäävät kotona ja osaavat toimia oikein häiriön aikana

EKP: Tilanteen hälytykset, O-tiedote ja vaaratiedote. Yhteys sote-toimijoihin, kaupunki, kunnat, Tarvittaessa kriteerien mukaan AVI, onnettomuustutkintakeskus ja Sisäministeriö

Polisi: Jos epäily rikoksesta, siitä ja omasta toiminnasta tiedottaminen

Ympäristötoimi: EKP:n kanssa yhdessä sovittu tiedottaminen

Kaupunki/kunnat: Palveluiden muutokset (ohjeistus, neuvonta, naapuriapuun kannustaminen)

Eksote: oman toiminnan muutokset

Tulipalon määritelmä:

Tulipalo on tapahtuma, jossa tuli aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa vahinkoja. Palot voidaan jakaa koon mukaan (palonalku, suurpalo) tai sen mukaan mikä palaa (rakennuspalo, maastopalo, nestepalo jne.). Operaatiot ovat muodostelmakeskeisiä eli maantieteellisesti rajoittunut pelastustoimintatehtävä, kuten rakennuspalo.

Yhteistyö

Toiminnanharjoittajan keskeiset yhteistyötahot ELY-keskus, Suomen ympäristökeskus, TUKES
Eksote: toiveena ensihoitajille kemikaalivarustus ja avuksi altistuneiden puhdistukseen

Tulipalo– nopeasti kehittyvä häiriötilanne

Maastopalon määritelmä:

Maastopalo on rakentamattomalla alueella tapahtuva hallitsematon palo. Maastopaloja ovat esimerkiksi metsäpalo, ruohikkopalo ja suopalo. Ilmatieteen laitoksen mukaan metsä- ja ruohikkopalovaroituksen voimassaolosta päättää Ilmatieteen laitoksen sää- ja turvallisuuskeskuksen päivystävä meteorologi. Meteorologilla on käytössään säähavainnot ja -ennusteet sekä arvio maaston kuivuudesta ja siinä tapahtuvista muutoksista. Meteorologi arvioi käytettävissä olevan aineiston perusteella maaston paloherkkyyttä.

Pelastustoimintaan kuuluvat myös maastopalon sammuttamiseen liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto-, ja muut tukitoiminnot.

Maastopaloihin on olemassa viisi erilaista hälytysvastetta savuhavainto, maastopalo: pieni, maastopalo: keski-suuri, maastopalo: suuri ja maastopalo: suuri+lisähälytys

Maastopalojen sammutustehtävissä on yleensä neljä perustehtävää: kohteen paikallistaminen, riittävän sammutustehon järjestäminen palokohteeseen, riittävän vesihuollon järjestäminen sekä riittävän vaihtohenkilöstön ja huollon järjestäminen.

Tilannekuva

Tilannejohtaminen

Viestintä

Maastopalo:

EKP: ISTIKE alueellinen seuranta, hälytys ja tieto, ILMANET
Rajavartiosto: seuraa maastopalojen kehittymistä ja valmistautuu rajalla tehtäviin toimenpiteisiin, jos niille ilmenee tarvetta. Venäjältä tulevat maastopalot
Puolustusvoimat: Puolustusvoimat osallistuu tarvittaessa pelastustoimintaan antamalla käytettäväksi pelastustoiminnassa tarvittavaa kalustoa, henkilövoimavaroja ja erityisasiantuntijapalveluja, jos se onnettomuuden laajuus tai erityisluonne huomioon ottaen on tarpeen
Ilmatieteenlaitos: Metsäpalovaroitus
Aluehallintovirasto: Metsäpalojen täyhystys
Sisäministeriö: Kansainvälinen kalustoapu

EKP: Vastaa tilanteen yleisjohtosta, johtokeskuksen perustaminen tarvittaessa, sekä pyytää tarvittaessa virka-apua rajavartiosto ja puolustusvoimat, muut pelastuslaitokset. Johtokeskustoiminta
Puolustusvoimat: oman alueen toiminnan johto, jota EKP tukee. Henkilöstö – ja kalustoresurssit
Rajavartiolaitos: Raja-alueen toiminnanjohto, jota EKP tukee
Kaupunki/Kunta: Väistötilat
Eksote: Oman toiminnan johtaminen ja resurssien kohottaminen, asukkaiden evakuointi, valmiuskeskustoiminta

Yhteinen viestintä toimijoiden kesken
VIRVE/puhelimitse/sähköposti
EKP: Ennakoiva turvallisuusviestintä (neuvonta ja valistus), metsäpaloindeksi ja avotulentekokielto. Vastaa viestinnästä, 0-tiedote. Ilmoitusvelvollisuus Sisäministeriölle ja AVille. Alueellisesti ihmisten ohjeistus ja ohjaaminen
Rajavartiolaitos ja Puolustusvoimat: Vastaaav omasta viestinnästä ja yhdessä sovittu EKP:n kanssa vastuunjako
EKP/kaupunki/kunnat: Palveluiden muutokset (ohjeistus, neuvonta, naapuriapuun kannustaminen)

Savukaasut

EKP: ISTIKE alueellinen seuranta, hälytys ja tieto, ILMANET
Ilmatieteenlaitos: Ilman laadun seuranta ja paloyhdisteet

EKP: Vastaa tilanteen yleisjohtosta, johtokeskuksen perustaminen tarvittaessa, sekä pyytää tarvittaessa virka-apua rajavartiosto ja puolustusvoimat, muut pelastuslaitokset
Kaupunki/Kunta: Väistötilat tarvittaessa
Eksote: Oman toiminnan johtaminen ja resurssien kohottaminen, asukkaiden evakuointi, valmiuskeskustoiminta

Yhteinen viestintä toimijoiden kesken
VIRVE/puhelimitse/sähköposti

EKP: Alueellinen turvallisuusviestintä ja ohjeistus. Vastaa viestinnästä ja ilmoituksista.
Kaupunki/Kunnat: Palveluiden muutokset (ohjeistus, neuvonta, naapuriapuun kannustaminen)

Pelastustoiminta ei käynnisty, mutta riskit alueella kohoavat

Määritelmä:

Väestön ikääntyminen ja kotona asumisen ongelmien lisääntyminen alueella radikaalisti. Pelastusviranomaisella on laissa määritellyt tehtävät pelastustoiminnan ja valvontatehtävien suorittamiseen, jotka tulee turvata myös poikkeustilanteen aikana. Nämä on sisällytettävä palvelutasopäätökseen. Mitä tehdään, että riskejä pienennetään ja poistetaan ja mitä jos ei pystytä tähän.

Yhteistyötahot

42§ tilanteessa ja pandemiassa kaikki sidosryhmät yhteistyössä: Eksoten aikuis- ja vanhussosiaalityö, kotiin vietävät palvelut. Rakennusvalvonta ja -lautakunta, pelastuslautakunta, ympäristötoimi, poliisi

Tilannekuva

42§ ilmoituksia runsaasti

EKP: Neuvontapäivystäjä seuraa ilmoitusten tilannetta SBM-ohjelmasta, sähköpostista ja vastaanottaa ilmoituksia puhelimitse.

Tilannejohtaminen

EKP: Neuvontapäivystäjä ja EKP vastaa tilanteen yleisjohdosta. Ilmoittaa omalle yksikölle lisääntyneistä ilmoituksista ja niiden läpi käynnistä ja lisäresurssien tarpeesta. Neuvottelee esimiesten, P31/P20, jos häiriötilanne päällä, mistä ylimääräinen resurssi otetaan niiden hoitoon. 42§ ilmoitusten luokittelu kiireellisyysjärjestykseen ja tehtäväjaon teko. Yhteistyötahojen mukaan ottaminen, Eksoten palveluiden esim. sosiaalipäivystyksen ja iso avun valjastaminen

Viestintä

Yhteinen viestintä toimijoiden kesken VIRVE/puhelimitse/sähköposti

EKP: Yhteydenotot asiakkaisiin ja ilmoituksen tekijöihin, tilanteen kartoitus.

Lisähenkilökunnan ja sidosryhmien hälyttäminen. Kohdennettu turvallisuusviestintä alueellisesti ja kohdennetusti. EKP:ltä informaatio asiakkaille, että kiireelliset lainmääräamät valvontatehtävät myös hoidetaan

Eksote: Aikuissosiaalityö, Iso Apu (kotiin vietävät palvelut)

Kaupunki/kunnat: Palveluiden muutokset (ohjeistus, neuvonta, naapuriapuun kannustaminen)

Pandemia

Eksote: Tilannekuva ja tietoisuus toimialueella alueella **EKTURVA:** Yhtenäisen tilannekuvan ja tietoisuuden kokoaminen jäsenistölle

EKP: Tilannekuvan ja tietoisuuden jakaminen omalle henkilökunnalle. Evakuointitoiminnassa ja ihmisten pelastamisessa huomioitava tartuntavaara ja suojautuminen.

Aluehallintovirasto: Paikalliset rajoitteet ja toimet

Eksote: Sosiaali- ja terveydenhuolto on vastuussa pandemia tilanteen johtamisesta, ohjeistuksesta ja hoidosta

EKP: Tilannekuvan ja tietoisuuden jakaminen omalle henkilökunnalle. Oman toiminnan johtaminen pandemian aikana. Toiminnan kehittäminen niin, että rajoitukset otetaan huomioon ja oma henkilökunta pystytään suojaamaan ja laissa määrätty toiminnat pitämään yllä. Työtehtävien ja palveluiden luokittelu kiireellisyysjärjestykseen ja tehtäväjaon teko, henkilökunnan sijoitukset asemilla ja suojautuminen **Aluehallintovirasto:** Paikalliset rajoitteet ja toimet

Yhteinen viestintä toimijoiden kesken VIRVE/puhelimitse/sähköposti

Eksote: Vastaa alueen tilanteen viestinnästä ja yhteydenpidosta muihin toimijoihin

EKTURVA: Alueellinen viestintä toimijoille **EKP:** Yhteydenotot asiakkaisiin ja ilmoituksen tekijöihin, tilanteen kartoitus.

Lisähenkilökunnan ja sidosryhmien hälyttäminen. Alueellinen kohdennettu turvallisuusviestintä ja EKP:ltä informaatio asiakkaille, että kiireelliset lainmääräamät valvontatehtävät myös hoidetaan. Palveluprosessien keston muutoksista viestittäminen.

Kaupunki/kunnat: Palveluiden muutokset (ohjeistus, neuvonta, naapuriapuun kannustaminen)

JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

- / Hankesuunnitelmassa työpaketin tavoite oli: "Määrittää Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen ja Eksoten yhteistyön toimintamalli pandemia-, häiriö- ja poikkeustilanteissa toimimiseen, skaalaamalla riskitiedon johtamismallista sekä tuottamalla data-analyttisesti asiakkuuksien kautta määrittely, millaisia palveluja asiakkaat tarvitsevat häiriötilanteissa. Mallin perusteella on mahdollista tuottaa ennusteita palvelutuotantoon kohdentuvista muutostarpeista pelastustoimessa ja sote-toimialalla"
- / Hankkeen aikana selvisi, että Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella on selkeät toimintamallit erilaisiin häiriötilanteisiin. Näiden pohjalta oli mahdollista hahmottaa EKP:n näkökulmasta keskeisimmät yhteistyörajapinnat suhteessa Eksoteen.
- / Hankkeessa saavutettiin yhteistyöorganisaatioiden kannalta **merkittävä yhteistoiminnan geneerinen malli** geneeristen toimintakorttien ja yksittäisten tapausten toimintakorttien muodossa

JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

- / Hankkeen aikana **tunnistettiin selkeitä yhteistoiminnan tarpeita**, kuten yhteinen viestinnän toimintamalli poikkeustilanteissa ja yhteinen johtokeskus päivittäistoimijoille
- / Hankkeessa tutkittiin toimintamalleja Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen ja Eksoten näkökulmasta. **Jatkokehitysehdotuksena** esitetään asiakasnäkökulman tutkimista erilaisissa poikkeus- ja häiriötilanteissa. Tässä työpaketissa asiakasnäkökulma näyttäytyi lakisääteisten palveluiden turvaamisena
- / Työskentelyn haasteeksi koettiin selkeän yhteistyötahon puuttuminen Eksoten puolelta
 - Erona muihin generisiin toimintakortteihin, viestinnässä ei tunnistettu selkeää yhteistyötahoa Eksoten puolelta.
 - Yhteydenottokortit/kaaviot EKP ja Eksote → Yhden numeron ja luukun periaate
- / Organisaatioiden välillä tulisi olla säännöllisemmin harjoituksia arkipäivän skenaarioista ja yleisimmistä häiriötilanteista
- / Erityisesti työyhteisöissä tulisi miettiä etukäteen miten toimitaan (mahdollinen toimikortti), kun poikkeus- ja häiriötilanne koskettaa omaa työyhteisöä tai vaikuttaa sen toimintaan.

HAASTEET JA JATKOTUTKIMUS

- / Hankkeen aikana haasteeksi muodostui riskitiedon johtamismalli. Vaikka työpaketissa neljä tultiin tulokseen, että yhdistäminen on mahdollista henkilö- ja osoitetasolla suurimmalle osalle aineistoja ja tämän kautta voisi luoda ennusteita palvelutuotantoon, ei hankkeessa pystytty luomaan data-analytiikkaa hyödyntävää riskitiedon johtamismallia. Siihen ryhtyminen vaatii eettistä ja juridista lisäkeskustelua. Hankkeessa tulokset eivät siis tuottaneet tarkkaa riskiarviota, vaan ne esitettiin huomattavasti aggregoidummalla tasolla ja niitä ei tässä työpaketissa voinut käyttää
- / Haasteeksi osoittautui myös muiden toimijoiden toimintamallien selvittäminen. Esimerkiksi Eksotelta ei ollut saatavilla materiaalia erilaisista häiriötilannemenettelyistä
- / Jatkokehitysehdotuksena esitetään asiakkaan näkökulman tutkimista erilaisissa poikkeus- ja häiriötilanteissa. Tässä hankkeessa asiakasnäkökulma näyttäytyi lakisääteisten palveluiden turvaamisena poikkeustilanteissa

LÄHTEET

- / Anita Saaranen-Kauppinen & Anna Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus>. (Viitattu 28.11.2021.)
- / Etelä-Karjalan maakunnallinen turvallisuus- ja valmiustoimikunta (EKTURVA), *kriisiviestintäkortit 11/2019*
- / Helsinki, *Sään ja ilmastomuutoksen aiheuttamat riskit Helsingissä*. Pilli-Sihvola, Haavisto, Leijala, Luhtala, Mäkelä, Ruuhela & Votsis. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2018:6
- / Etelä-Karjalan pelastuslaitos, *pelastustoimen johtamisohje 2016*
- / Etelä-Karjalan pelastustoimi. (2021). *Etelä-Karjalan pelastustoimen palvelutasopäätös*. Huuskonen, H., Immonen, M., Koivuniemi, J., Kapulainen, K., Kanerva, J., & Kokki, E. (2020)
- / Kuntaliitto (2021). *Valmius ja jatkuvuuden hallinta sote-rakenteissa, sote-kujahanke*. <http://kuntaliitto.fi/sosiaali-ja-terveysasiat/sosiaali-ja-terveydenhuollonvarautuminen/valmius-ja-jatkuvuudenhallinta-sote-rakenteissa-sotekuja-hanke>
- / Luoma, R. (2019). *Viranomaisten toimivaltuudet häiriötilanteissa*. Oikeusministeriö.
- / Ilmatieteenlaitos. <http://ilmatieteenlaitos.fi>
- / Oikeusministeriö (2019). *Viranomaisten toimivaltuudet häiriötilanteissa. Oikeusministeriön julkaisuja 2019:18* https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161604/OM_2019_18_Viranomaisten_toimivaltuudet_hairiotilanteissa.pdf?sequence=1&isAllowed=y

LÄHTEET

- / Anita Saaranen-Kauppinen & Anna Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarasto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>>. (Viitattu pp.kk.vvvv.)
- / Savolainen, M., & Vuorinen, S. (2019). *Sopimusperusteinen varautuminen - Ohje sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille*. Sosiaali- ja terveysministeriö.
- / Sosiaali- ja terveysministeriö (2019). *Valmius- ja jatkuvuudensuunnitelma. Ohje sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:10*
- / Työterveyslaitos. (2019). *Varautuminen ja Jatkuvuudenhallinta Sotekuja Kanvaasi*. https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/wp-content/uploads/sites/3/2020/04/Varautuminen-ja-jatkuvuudenhallinta_Sotekuja_kanvaasi.pdf

KIITOS

www.ekpelastuslaitos.fi

www.facebook.com/ekpelastus

www.twitter.com/ekpelastus

www.instagram.com/firefighters_south_karelia

#ekpelastus

#ekarjala

